

**Archeologienota
Ichtegem – Dr.Bruwierplein**

Natasja Reyms

Bornem
2023

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bv
Erkend archeoloog: All-Archeo bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Auteurs: Natasja Reyns

All-Archeo bv
Woestijnstraat 45
2880 BORNEM

Wettelijk depot nummer
D/2023/12.807/131

© All-Archeo bv

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en /of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Verslag resultaten bureauonderzoek.....	5
2.1	Administratieve gegevens	5
2.2	Archeologische voorkennis	7
2.3	Onderzoeksopdracht	8
2.3.1	Vraagstelling en randvoorwaarden	8
2.3.2	Beschrijving geplande werken.....	9
2.3.3	Werkwijze	13
2.4	Assessmentrapport	13
2.4.1	Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied.....	13
2.4.2	Historische beschrijving van het onderzochte gebied	19
2.4.3	Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader	23
2.4.4	Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese.....	24
2.4.5	Afweging noodzaak verder vooronderzoek	25
3	Samenvatting.....	27
4	Bibliografie	28
4.1	Publicaties	28
4.2	Websites	28
5	Bijlagen	29
5.1	Archeologische periodes	29

1 Inleiding

Deze archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat, de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen helemaal buiten de archeologische zones liggen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,¹ zoals bepaald in artikel 5.4.1 van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013. Het onderzoeksgebied valt niet binnen een beschermde archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.²

Alle coördinaten die weergegeven worden, zijn uitgedrukt in Lambert 72, tenzij anders vermeld.

De uitvoering van vooronderzoek zonder ingreep in de bodem gaat steeds de uitvoering van vooronderzoek met ingreep in de bodem vooraf. Het doel van een archeologisch vooronderzoek wordt immers met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed bereikt.

¹ <https://geo.onroenderfgoed.be>

² <https://geo.onroenderfgoed.be>

2 Verslag resultaten bureauonderzoek

Het doel van de archeologische bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2023E113

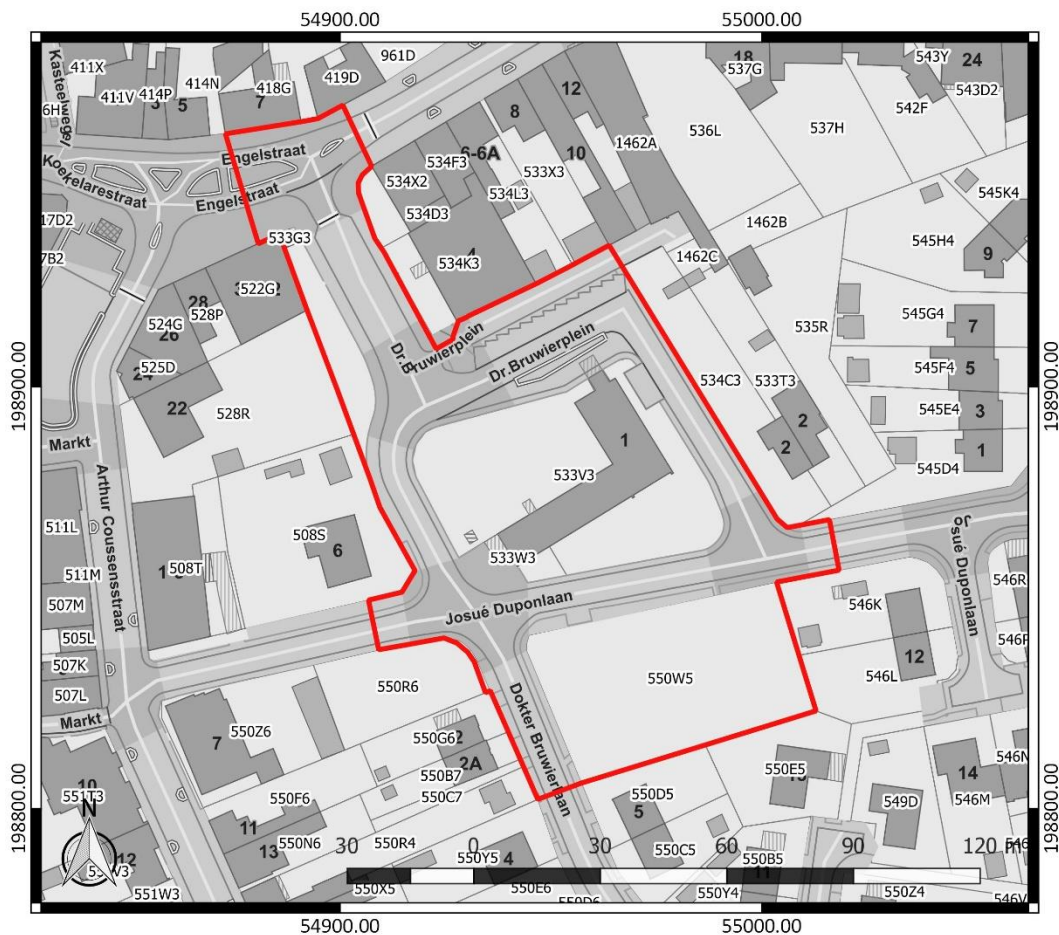
Erkend archeoloog: All-Archeo bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): West-Vlaanderen, Ichtegem, Dr.Bruwierplein, gemeentehuis

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 54872.8, 198802.23
- 55018.4, 198966.79

Kadastraal plan:

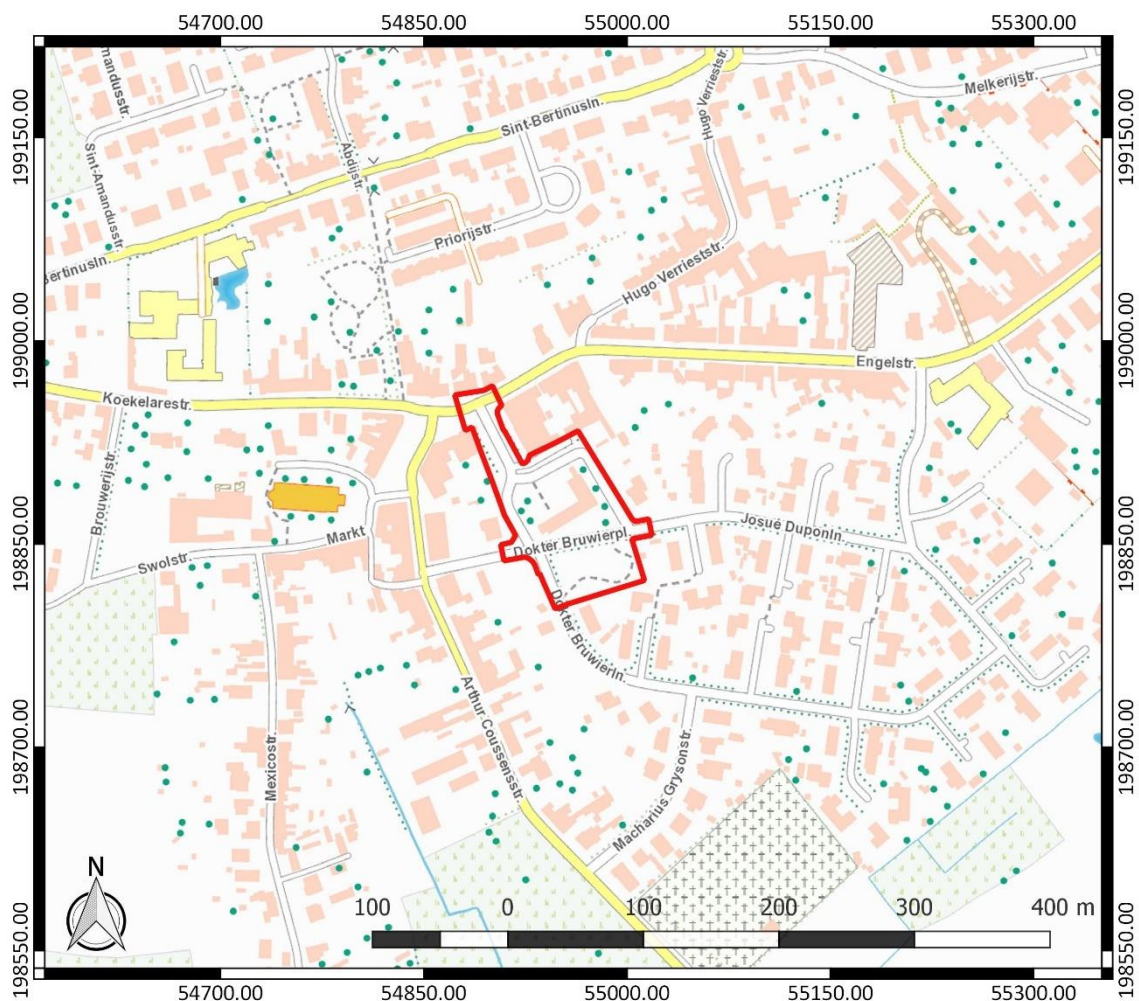

Figuur 1: Kadastraal plan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

Kadastrale percelen: Ichtegem, Afdeling 1, sectie B, nummers 533V3, 533W3, 550W5 en openbaar domein

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 10.650 m²

Topografische kaart:

Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.dov.vlaanderen.be>)

Begin- en einddatum uitvoering onderzoek: 07/10/2021 – 02/06/2023

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: bureauonderzoek, metaaltijden, Romeinse tijd, middeleeuwen, nieuwe tijd, nieuwste tijd

Verstoorde zones: er zijn geen gekende verstoorde zones. De bestaande bebouwing is voorzien van een kruipruimte. Het oosten is voorzien van een volwaardige kelder. Het is onduidelijk of de kruipruimte en de kelder het relevante archeologische niveau verstoord hebben.

2.3 Onderzoeksopdracht

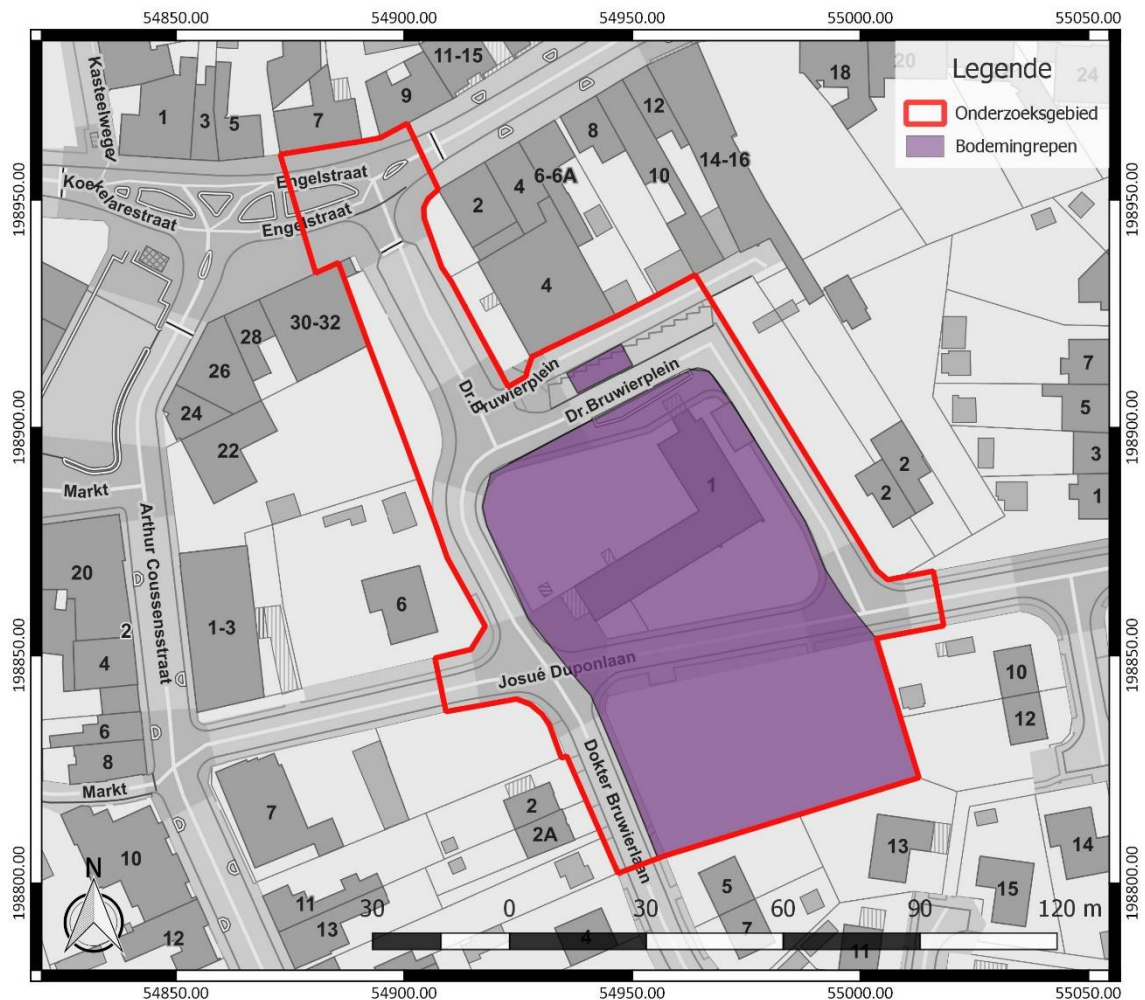
2.3.1 Vraagstelling en randvoorwaarden

Naar aanleiding van de geplande werken ter hoogte van het onderzoeksterrein werd een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd. Hierbij staat de vraag centraal wat de impact zal zijn van de geplande werken op het archeologisch bodemarchief. Op basis daarvan wordt een afweging gemaakt of verder archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem nodig is.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein?
- Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?

Randvoorwaarden: bodemingrepen worden gepland in een zone van ca. 5970 m².

Figuur 4: Aanduiding van de zone waar bodemingrepen gepland worden, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

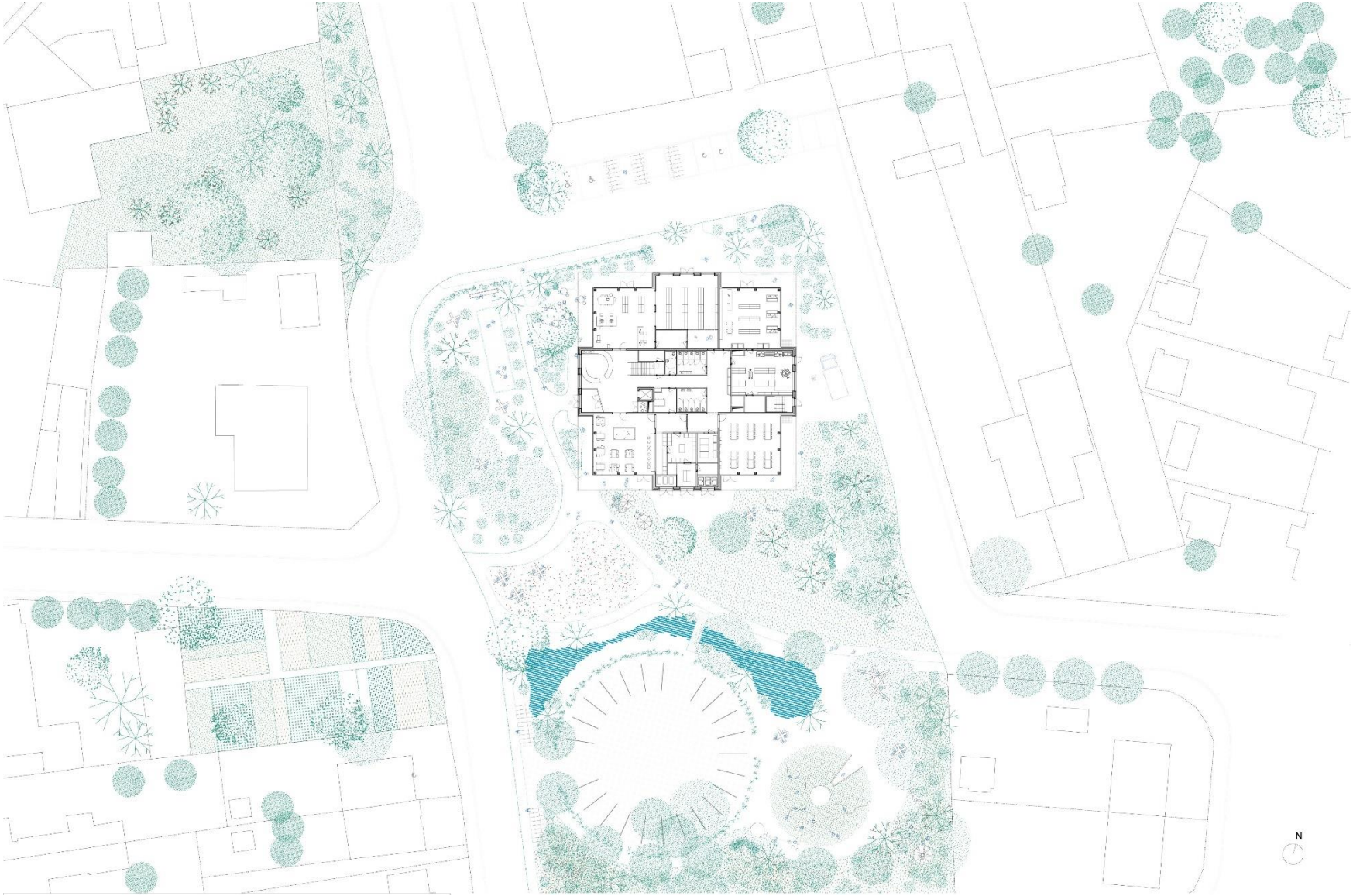
2.3.2 Beschrijving geplande werken

De bebouwing op het terrein werd inmiddels gesloopt. Op het terrein wordt nu de oprichting van een nieuw dorps huis, de aanleg van het dorps park en de herinrichting van een deel van het openbaar domein voorzien. Een deel van het huidige tracé van de Josué Duponlaan wordt opgebroken en vervangen door een groenzone. Het zuiden van het onderzoeksgebied wordt omgevormd tot een parkeerweide.

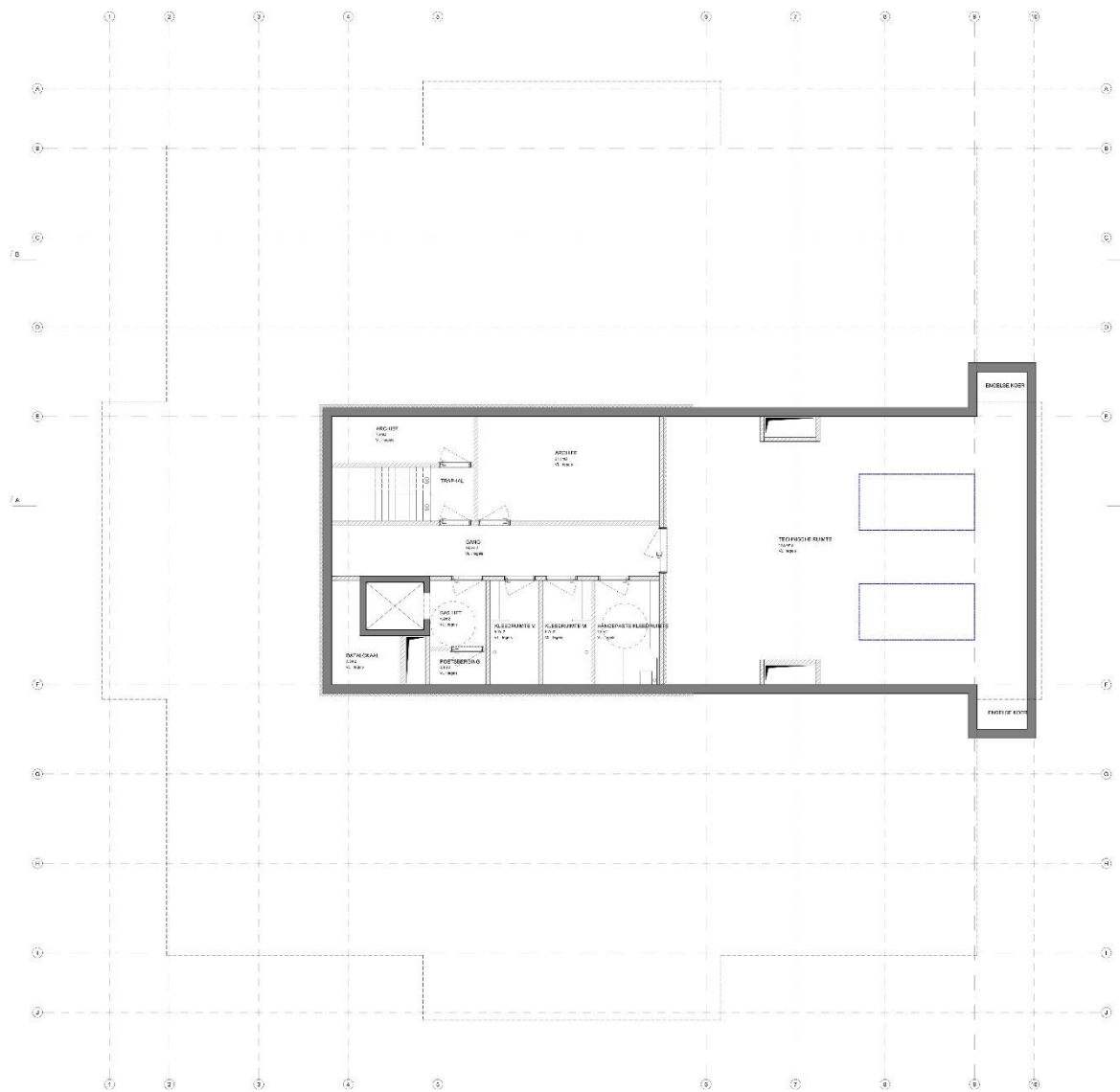
Het nieuwe gebouw wordt beperkt onderkelderd. De onderkelderde zone zal een verstoringsdiepte van ca. 3,50 m kennen. De verstoringsdiepte van de aanleg van een lifput zal de verstoringsdiepte van de kelder overschrijden. De fundering zal bestaan uit een paalfundering.

De omgevingsaanleg rond het gebouw zal een verstoringsdiepte hebben van ca. 60 cm. De afvoer van regenwater van het nieuwe gebouw verloopt via een aantal infiltratieputten en regenwaterputten. De overloop van deze infiltratieputten wordt aangesloten op een nieuw aan te leggen wadi. De wadi wordt maximaal 75 cm diep voorzien.

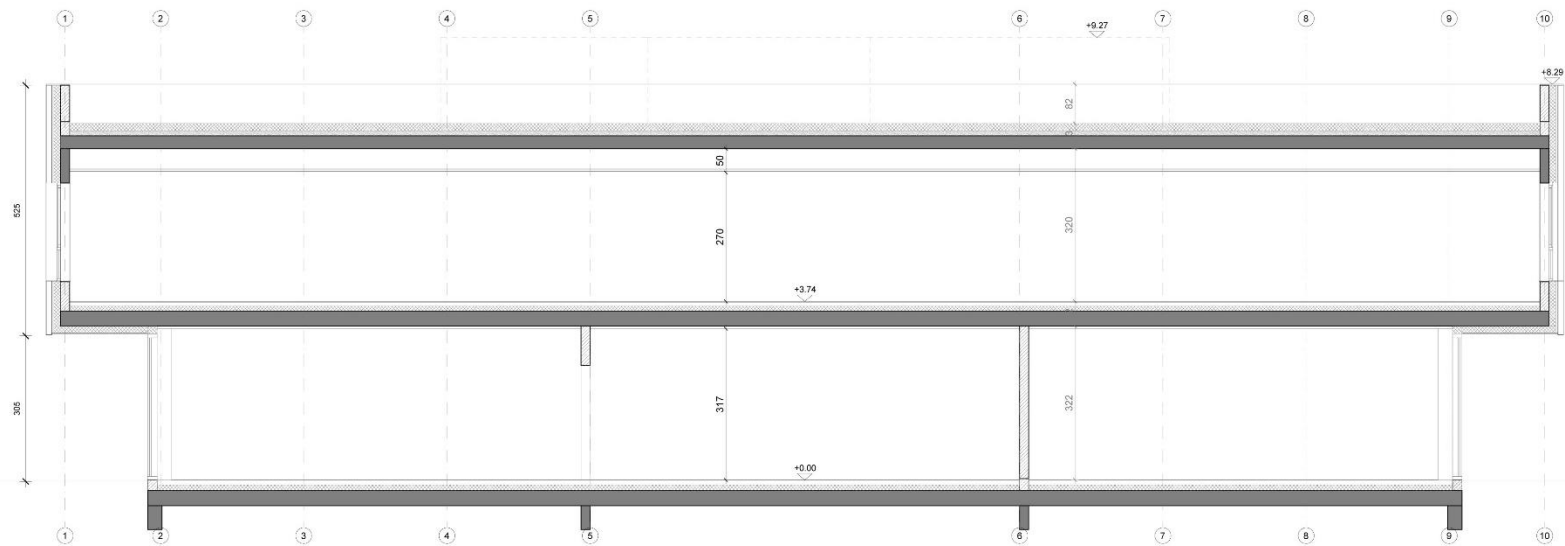
Ten noorden van het nieuwe gebouw wordt een nieuwe hoogspanningscabine aangelegd. Die betekent vermoedelijk een verstoring tot ca. 80 cm onder het maaiveld. Er wordt ook voorzien in een nieuwe fietsenstalling. Die wordt lokaal voorzien van funderingszolen.

Figuur 5: Inplantingsplan

Figuur 6: Kelderplan

Figuur 7: Snede

2.3.3 Werkwijze

Het bureauonderzoek heeft betrekking op een zone die gekenmerkt wordt door een hoge densiteit aan bebouwing in het verleden en vooral een lange geschiedenis van bebouwing kent. Daarom heeft het bureauonderzoek als bijkomend doel de evolutie van de historische bebouwing te kennen.

Voor het bureauonderzoek zijn de aardkundige gegevens online opgezocht via www.dov.vlaanderen.be en www.geopunt.be. De geomorfologische kaart is niet beschikbaar voor het onderzoeksgebied. Het historisch kaartmateriaal is georeferereerd geraadpleegd op www.geopunt.be.

Het belangrijkste beschikbare historisch kaartmateriaal werd geraadpleegd om de gebruiksgeschiedenis van het onderzoeksgebied van de laatste eeuwen zo goed mogelijk te kennen. Met de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (1771-1778), de Atlas der Buurtwegen (1841) en de Atlas cadastral parcellaire de la Belgique van P.C. Popp (1842-1879) worden twee momentopnames bekeken, voorafgaand aan de stafkaarten. De informatie afkomstig uit historisch kaartmateriaal kan een impact hebben op de inschatting van de kwaliteit van het eventueel aanwezige oudere bodemarchief. Beschikbare stafkaarten en luchtfoto's van het onderzoeksterrein werden geraadpleegd op www.geopunt.be en op www.cartesius.be. Ze worden enkel weergegeven in voorliggende studie wanneer ze een relevante bijdrage kunnen leveren aan de onderzoeksvragen met betrekking tot de landschapshistoriek, de gebruiksgeschiedenis van het terrein of de evolutie van de historische bebouwing.

In het kader van de vraagstelling rond het archeologisch potentieel van het terrein werden de Centrale Archeologische Inventaris en de landschapsatlas geraadpleegd. De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen. Vanwege het specifieke karakter van het archeologisch erfgoed dat voor ons verborgen zit in de ondergrond, is het onmogelijk om op basis van de Centrale Archeologische Inventaris met zekerheid uitspraken te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische sporen.

2.4 Assessmentrapport

2.4.1 Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied

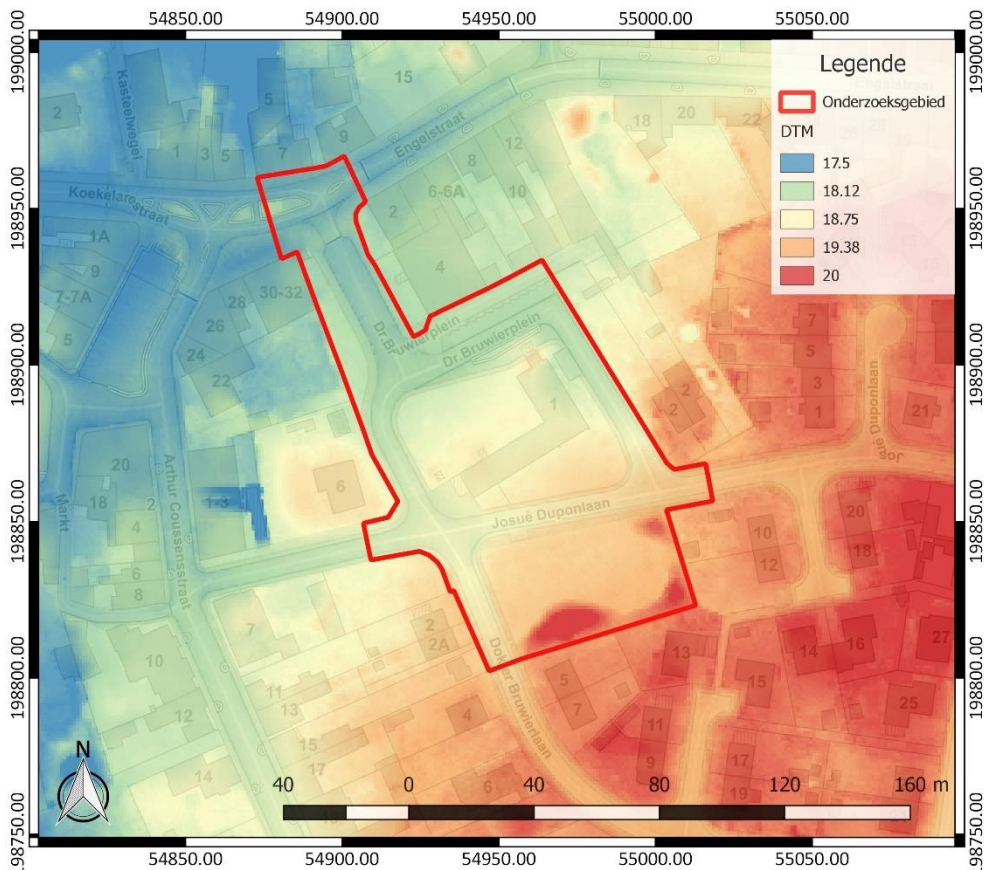
Het onderzoeksgebied is gelegen in het centrum van Ichtegem, ter hoogte van het Dr.Bruwierplein (Figuur 8). Volgens het gewestplan is het terrein gelegen in woongebieden. Hydrografisch behoort het tot het IJzerbekken. Op korte afstand ten zuidwesten vinden we de Koolveldbeek en de Blekerijbeek (Figuur 10). Op grotere afstand ten noordoosten stroomt de Vossebeek.

Geomorfologisch bestaat de omgeving van het onderzoeksgebied uit een licht golvend tot golvend landschap met verschillende plateaus, waarvan de toppen schommelen tussen 40 en 50 m. Het voornaamste plateau in de omgeving is het plateau van Torhout-Wijnendale dat zich ten zuidoosten van het onderzoeksgebied bevindt.⁴ Het onderzoeksgebied bevindt zich op de noordelijke uitloper van het plateau van Torhout-Wijnendale (Figuur 9). Het terrein kent een hoogte van 17 tot 21 m TAW en helt af naar het noordwesten (Figuur 11).

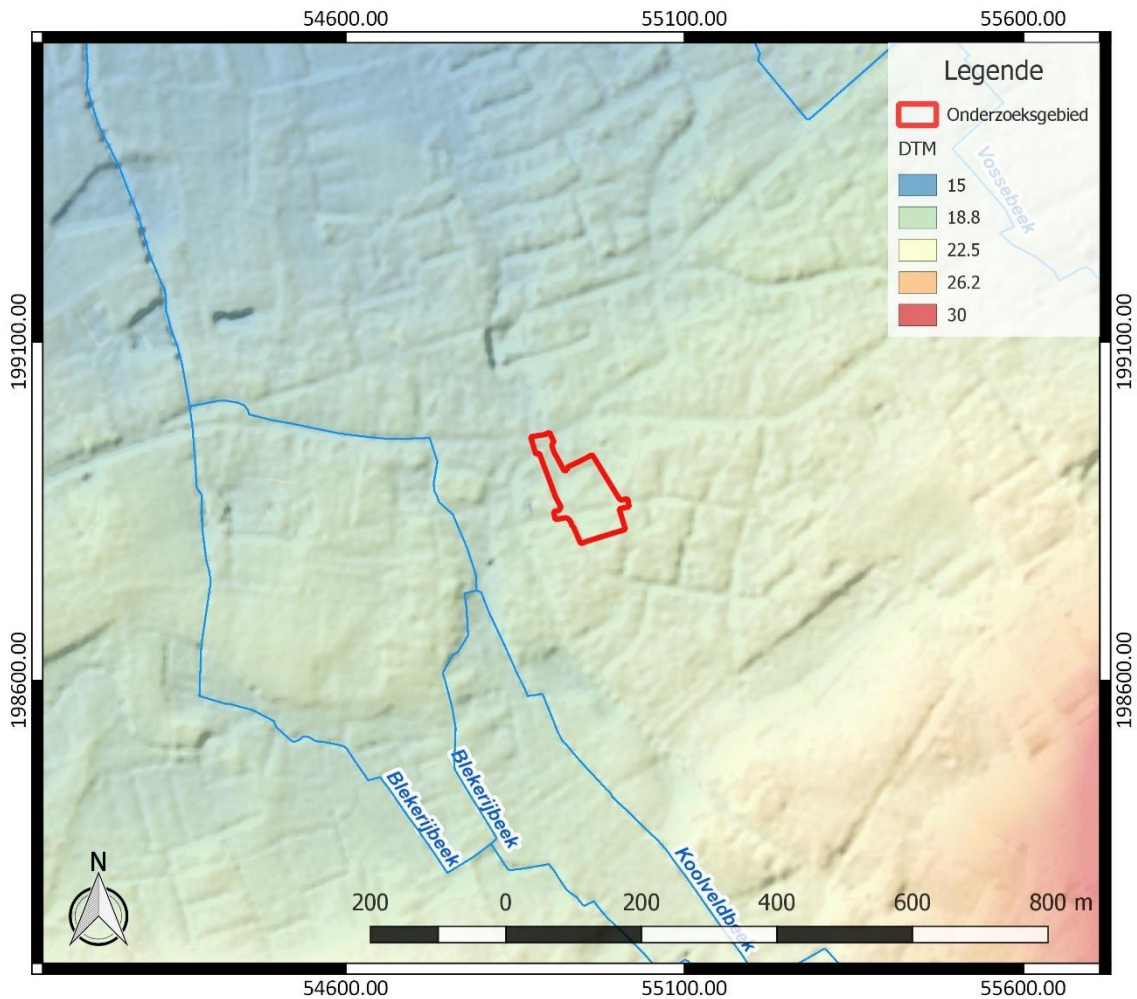
⁴ Bogemans/Baeteman 2006, 5

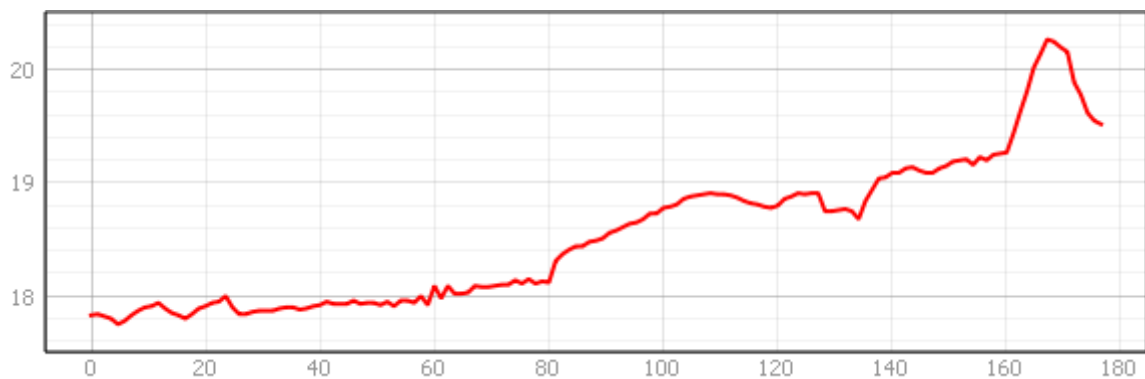
Figuur 8: Luchtfoto van 2020 met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.geopunt.be/kaart>)

Figuur 9: Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Hillshade DHM Vlaanderen I, 5 m, met aanduiding van het onderzoeksgebied

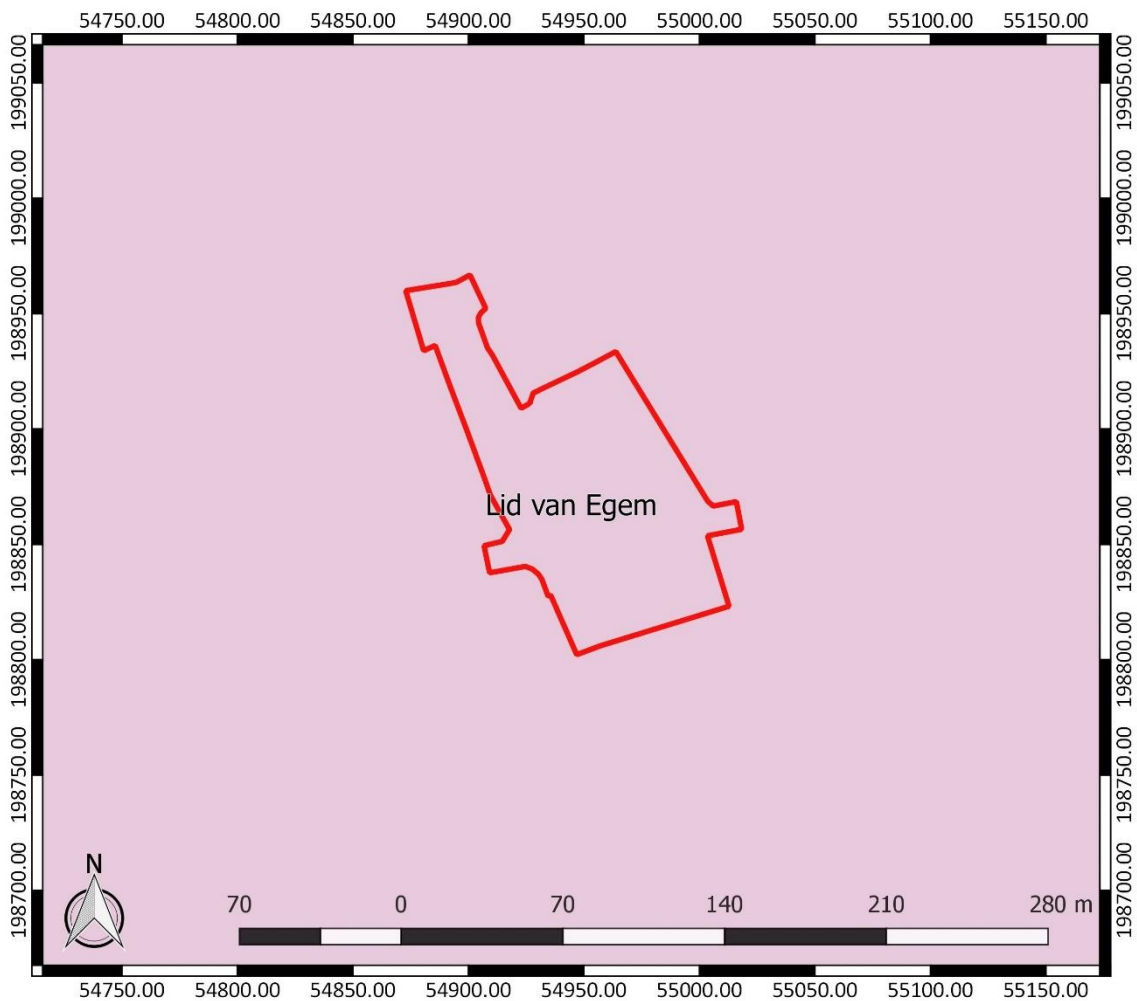
Figuur 10: Hydrografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied, Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Hillshade DHM Vlaanderen I, 5 m (<https://www.geopunt.be/kaart>)

Figuur 11: Hoogteverloop van noordwest naar zuidoost over het onderzoeksgebied (www.geopunt.be/kaart)

De tertiaire ondergrond van het onderzoeksgebied (Figuur 12) bestaat uit het Lid van Egem. Dit wordt gekenmerkt door grijsgroen zeer fijn zand dat kleilagen en zandsteenbanken bevat en dat glauconiet- en glimmerhoudend is.⁵

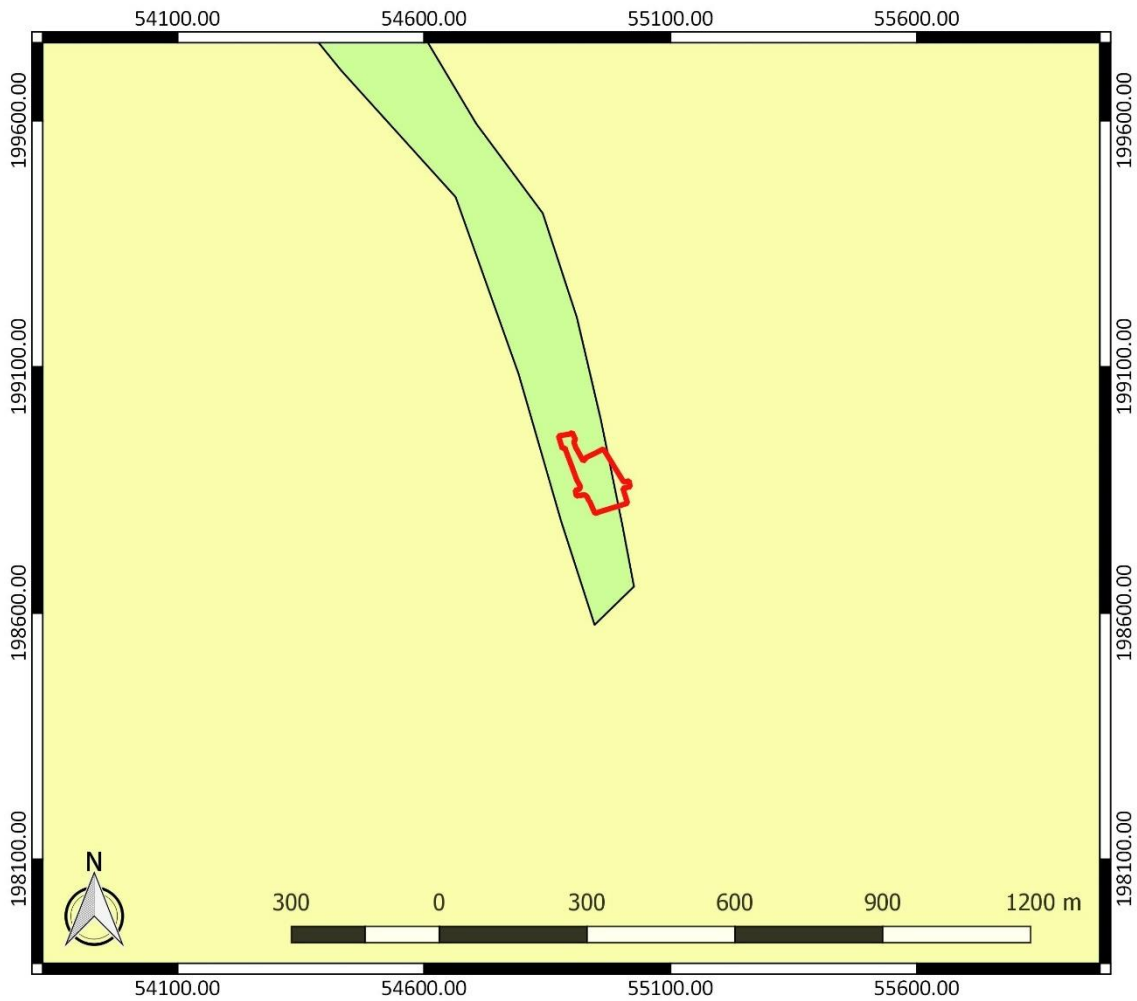
⁵ www.geopunt.be/kaart

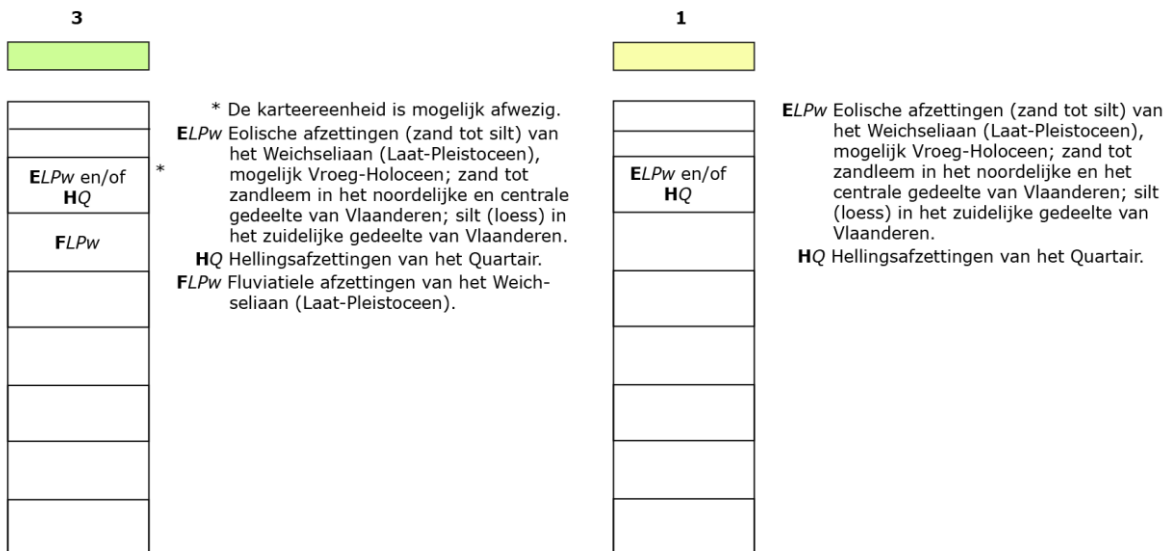
Figuur 12: Tertiaire geologische ondergrond met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

De quartairgeologische kaart (Figuur 13) geeft aan dat in het grootste deel van het onderzoeksgebied eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) en mogelijk van het Vroeg-Holoceen voorkomen, en/of hellingafzettingen van het Quartair. Hieronder bevinden zich oudere fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen).⁶ In het uiterste oosten van het onderzoeksgebied geeft de quartairgeologische kaart aan dat deze oudere fluviatiele afzettingen afwezig zijn.

⁶ www.geopunt.be/kaart

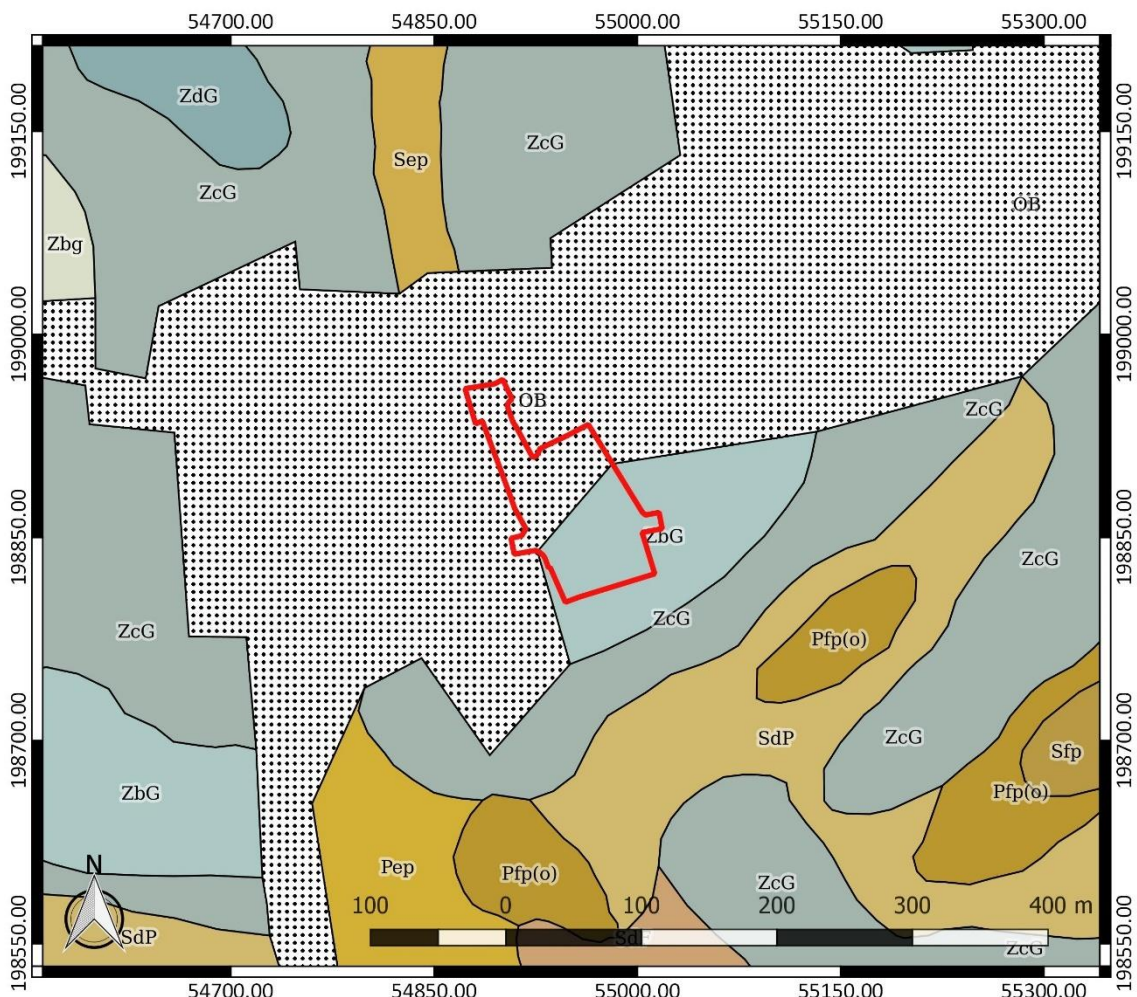

Figuur 13: Quartairgeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

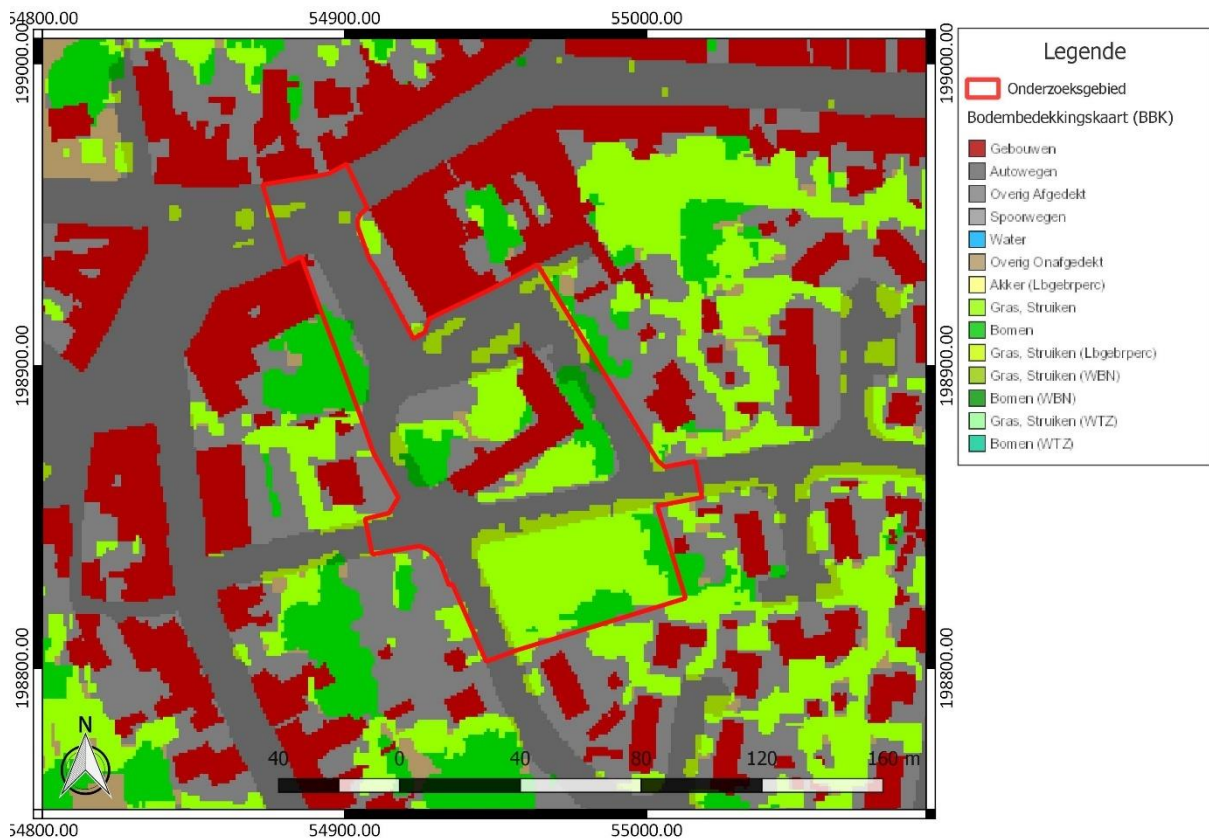
Figuur 14: Legende bij de quartairgeologische kaart (www.geopunt.be)

De bodemkaart (Figuur 15) situeert het onderzoeksgebied ter hoogte van een droge zandbodem complex met verbrokkelde humus of/en ijzer B horizont (ZbG). Ten zuiden en ten noorden van het onderzoeksgebied komt een gelijkaardige bodem voor, maar evolueert ze naar een matig droge zandbodem complex (ZcG). Ten noorden geeft de bodemkaart verder nog een natte lemig zandbodem zonder profiel aan die sterk gleyig is en een reductiehorizont bevat (Sep). Even ten zuiden vinden we op de bodemkaart nog een matig natte lemig zandbodem zonder profiel of met onbepaald profiel (SdP) en een zeer natte licht zandleembodem zonder profiel met een sterke antropogene invloed (Pfp(o)).

Figuur 15: Bodemkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

In het onderzoeksgebied zijn op de bodemgebruikskaat een gebouw en verhardingen te bemerken. Voor het overige wordt het onderzoeksgebied volgens de kaart ingenomen door gras, struiken en bomen (Figuur 16). Dit beeld komt overeen met het beeld dat we zien op een recente luchtfoto (Figuur 8).

Figuur 16: Bodemgebruikskarta met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

2.4.2 Historische beschrijving van het onderzochte gebied

De naamgeving van Ichtegem dateert wellicht uit de laat merovingische en vroeg karolingische periode (7de-8ste eeuw). Indirecte indicaties voor bewoning uit de vroege middeleeuwen zijn de Germaanse toponiemen (zogenaamde "gem-toponiemen", afgeleid van -ingaheim). Verspreid over het grondgebied van Ichtegem zijn een tiental omwalde hoeves gekend, die voor het gros opklommen tot de late middeleeuwen. Deze boerderijen werden opgetrokken door vrije boeren, al dan niet met een adellijke graad. De walgracht was in de eerste plaats een symbool voor het vrije statuut van de hoeve. Naast deze individuele kernen kwamen ook verschillende gehuchten voor, plaatsen waar doorgaans vrije burgers als kleine boeren en landarbeiders zich groepeerden om samen landbouw en ambachten te beoefenen. Sommige van deze gehuchten groeiden uit tot de kernen die tot vandaag gekend zijn, andere bleven beperkt tot een verzameling van enkele woningen.⁷

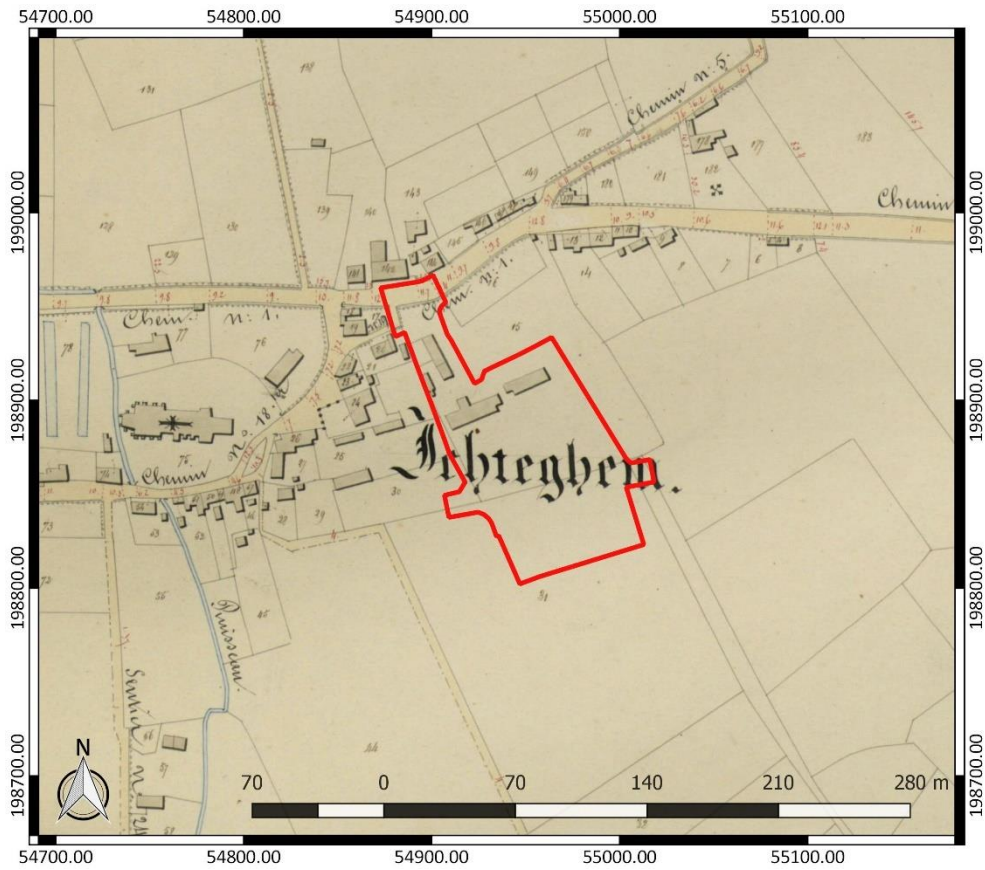
Op de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgemaakt op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778), is te zien dat historische bebouwing aanwezig is in het noorden en in het zuiden van het onderzoeksgebied (Figuur 17). De rest van het terrein wordt ingenomen door tuinen. Op korte afstand ten westen van het onderzoeksgebied is de kerk van Ichtegem te zien.

⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Ichtegem [online] <https://id.erfgoed.net/themas/15948> (Geraadpleegd op 13-10-2021)

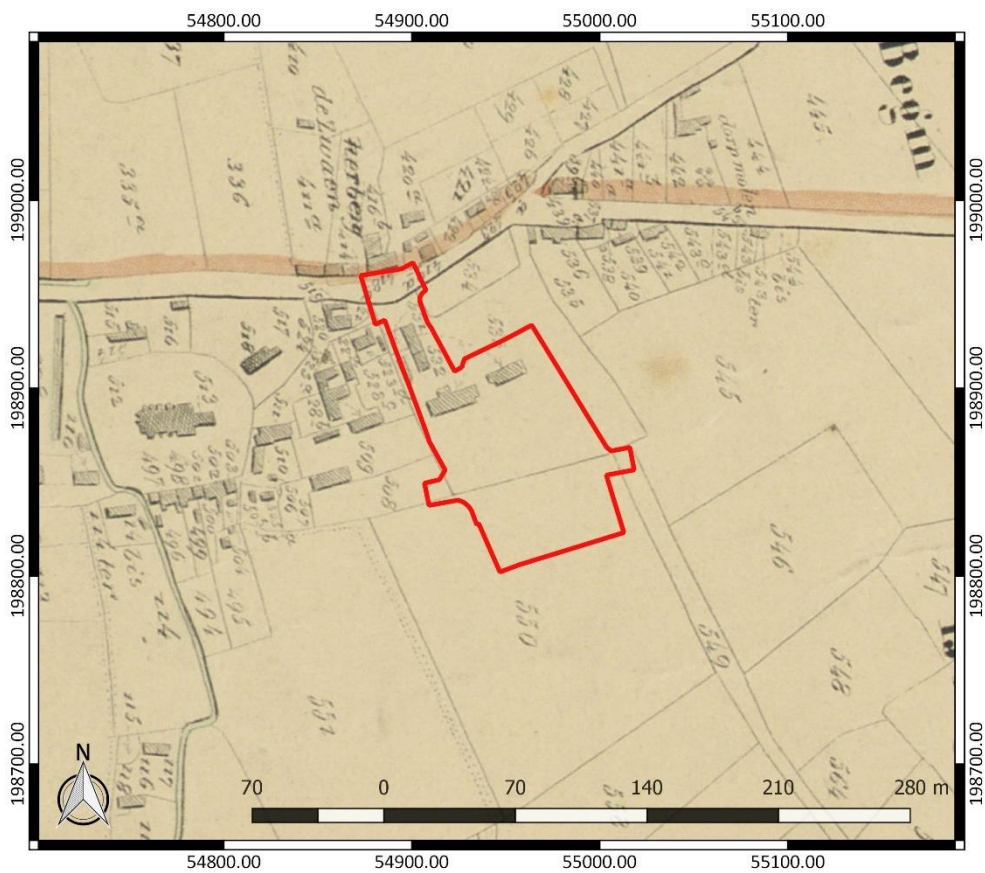

Figuur 17: Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

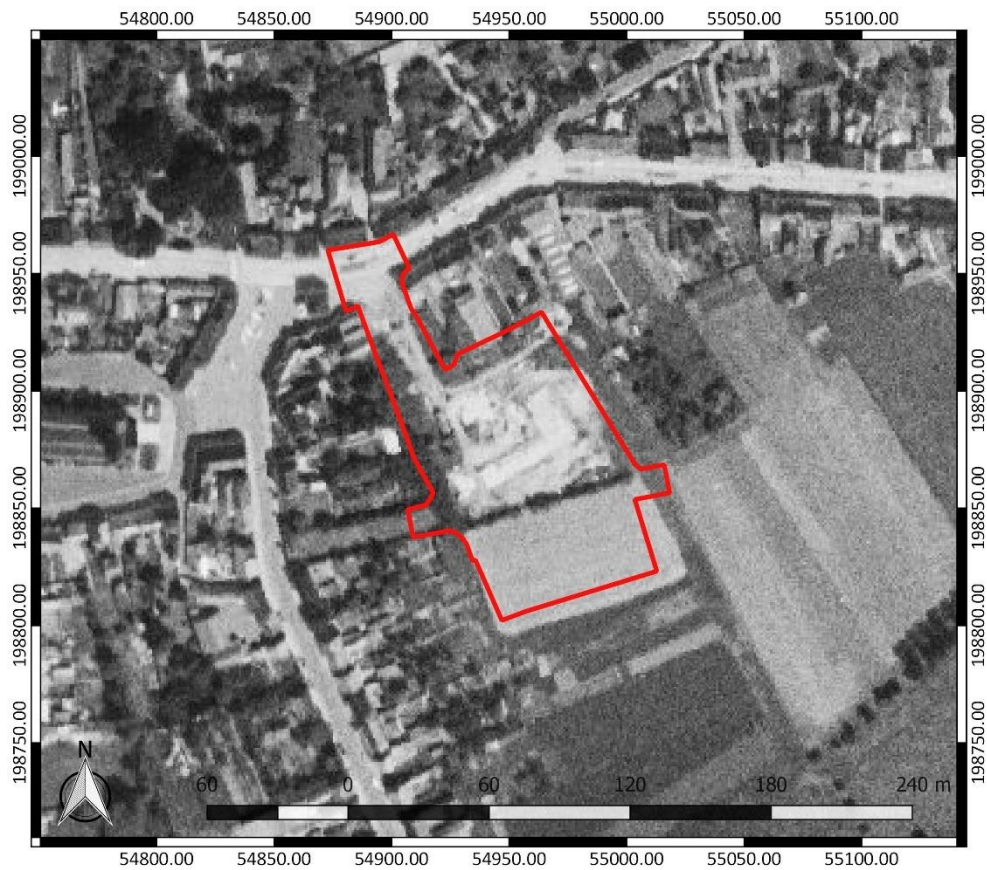
Op de Atlas der Buurtwegen (1841) is enkel nog in het noorden van het onderzoeksgebied bebouwing te zien. Vermoedelijk was de rest van het terrein nog steeds in gebruik als tuinen (Figuur 18). De Atlas cadastral parcellaire de la Belgique van P.C. Popp (1842-1879) geeft een gelijkaardig beeld weer als de Atlas der Buurtwegen.

Figuur 18: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 19: Atlas cadastral parcellaire de la Belgique van Popp met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 20: Luchtfoto uit 1971 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

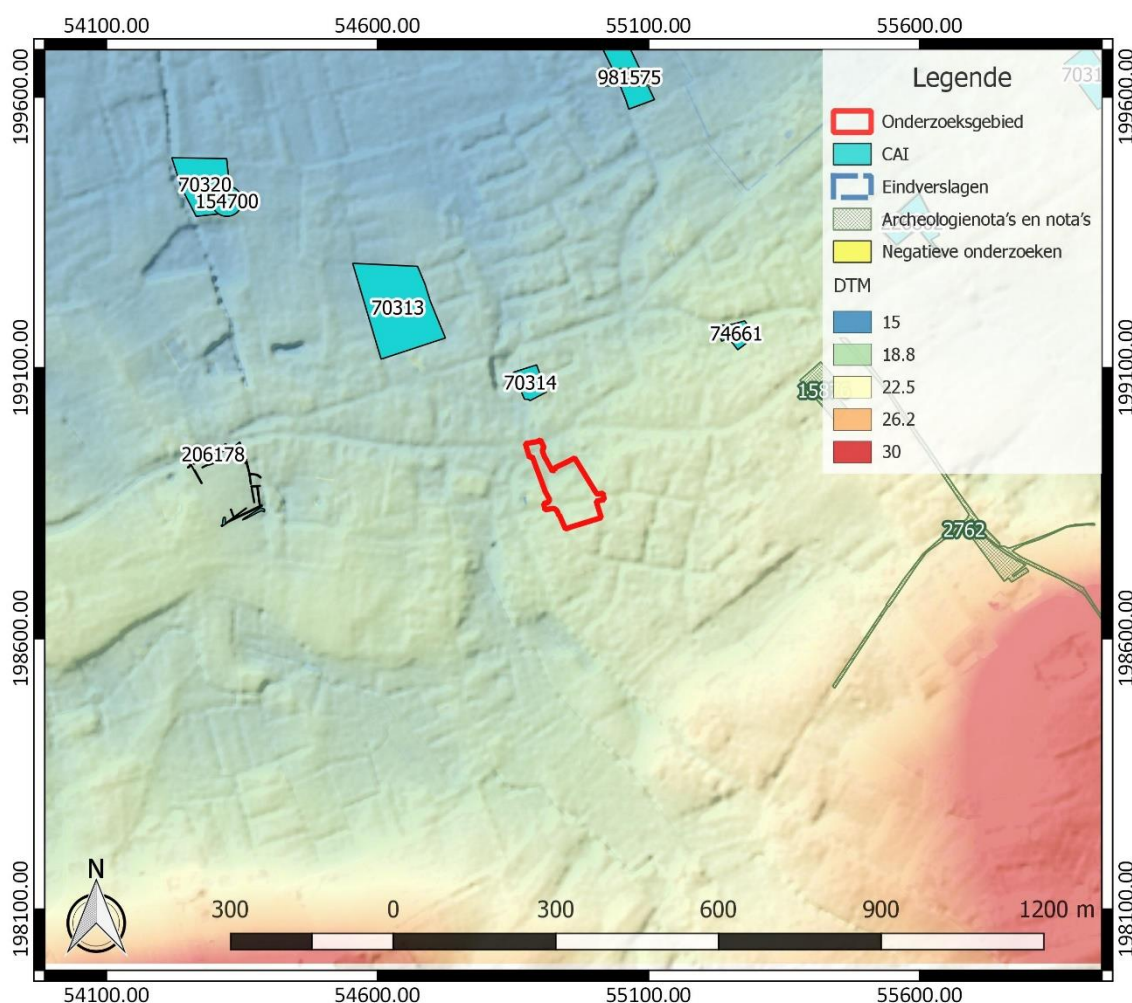

Figuur 21: Luchtfoto uit 1979-1990 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Een luchtfoto uit 1971 (Figuur 20) geeft aan dat de historische bebouwing gesloopt is. De huidige bebouwing blijkt in opbouw. Het gebouw binnen het onderzoeksgebied, het gemeentehuis, is afgewerkt in 1973 naar het ontwerp van de Oostendse architect Silvain Smis, op de plaats van de oteigende "Bruwiersteeg".⁸ Een luchtfoto uit 1979-1990 (Figuur 21) toont dat de bebouwing die af is en het huidige Dr. Bruwierplein. Het beeld komt overeen met het beeld dat we zien op een recente luchtfoto (Figuur 8).

2.4.3 Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) vermeldt een aantal locaties in de omgeving van het onderzoeksgebied waar archeologische resten gekend zijn (Figuur 22). De in de nabijheid gelegen archeologische waarden en de locaties met een gelijkaardige landschappelijke ligging worden besproken. Ze zijn het relevantste om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten.

Figuur 22: Overzichtskartaal Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://geo.onroerendergoed.be/>), weergegeven op het DTM 1 m en Hillshade DHM 5 m

⁸ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Gemeentehuis van Ichtegem [online] <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/210222> (Geraadpleegd op 13-10-2021)

Op korte afstand ten noorden van het onderzoeksgebied werden bij onderzoek resten uit de midden-Romeinse tijd gevonden (CAI ID 70314). Het gaat om een grote kuil en schervenmateriaal dat in de 2de tot 3de eeuw gedateerd wordt.⁹ Ook even verderop, ter hoogte van CAI ID 70313, zijn resten uit de midden-Romeinse tijd gevonden. Op deze locatie gaat het om greppels en kuilen die wijzen op bewoning in de onmiddellijke omgeving. Opnieuw worden de aangetroffen resten gedateerd in de 2de tot 3de eeuw.¹⁰

Ten noordoosten van het onderzoeksgebied is nog een site met walgracht uit de late middeleeuwen (CAI ID 74661) te vermelden.¹¹ Ten noordwesten vinden we dan weer kavelstructuren van onbepaalde datering die aan de hand van luchtfotografie opgemerkt zijn (CAI ID 206178).¹² Ook een grafcirkel werd gelokaliseerd aan de hand van luchtfotografie en dit ter hoogte van CAI ID 70320.¹³ Nog ten noordoosten zijn bij archeologisch onderzoek enkel recente verstoringen vastgesteld (CAI ID 154700 en 226862).¹⁴ Bij proefsleuvenonderzoek op grotere afstand ten noorden van het onderzoeksgebied werden tot slot bewoningssporen aangetroffen uit de 13de eeuw (CAI ID 981575). Met het onderzoek werd een ongekende site met walgracht gedetecteerd die nog goed bewaard gebleven is.¹⁵

Andere gekende archeologische waarden in de omgeving van het onderzoeksgebied bevinden zich al op vrij grote afstand ten opzichte van het onderzoeksgebied of kennen een verschillende landschappelijke ligging. Ze zijn weinig relevant om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten. Daarom worden ze hier niet nader toegelicht. Archeologienota's of nota's van terreinen in de omgeving bieden geen relevante aanvulling op de reeds besproken CAI-locaties. Daarom lichten we ze hier niet afzonderlijk toe.

2.4.4 Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese

Na uitvoering van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen die vooropgesteld werden, beantwoord worden.

Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein? Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek kunnen we concluderen dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent. Gekende archeologische waarden in de omgeving geven aan dat er een verwachting is naar sporen van begraving uit de metaaltijden en sporen van bewoning uit de Romeinse tijd, de volle middeleeuwen en de late middeleeuwen.

Historische kaarten geven aan dat het onderzoeksgebied in de historische kern van Ichtegem gelegen is. Er is met zekerheid sprake van bebouwing binnen het onderzoeksgebied in de 18de eeuw. De

⁹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Priorijstraat I [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/70314> (Geraadpleegd op 13-10-2021)

¹⁰ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Sint-Bertinuslaan I [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/70313> (Geraadpleegd op 13-10-2021)

¹¹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Melkerijstraat I [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/74661> (Geraadpleegd op 13-10-2021)

¹² Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: (Swolstraat) [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/206178> (Geraadpleegd op 13-10-2021)

¹³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Rosendaalweg I [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/70320> (Geraadpleegd op 13-10-2021)

¹⁴ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Engelhof [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/226862> (Geraadpleegd op 13-10-2021)

¹⁵ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Ichtegem Moerdijkstraat [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/981575> (Geraadpleegd op 13-10-2021)

bebouwing situeert zich voornamelijk in het noorden, maar ook in het zuiden van het terrein wordt een gebouw aangegeven. 19de-eeuwse kaarten geven enkel nog bebouwing weer in het noorden van het terrein. In de tweede helft van de 20ste eeuw maakt de bebouwing plaats voor de huidige bebouwing en inrichting van het terrein. We weten dat het huidige gebouw voorzien is van een kruipkelder en in het oosten van een volwaardige kelder. Wat de precieze impact daarvan was op het bodemarchief is onduidelijk en dient verder onderzocht te worden.

Wat is de impact van de geplande werken?

Binnen een zone van ca. 5970 m² binnen het onderzoeksgebied worden werken gepland. De voornaamste werken omvatten de oprichting van een nieuw dorps huis, de aanleg van het dorps park en bijhorende omgevingsaanleg. Bodemingrepen variëren sterk, van ca. 30 cm tot 3,50 m diepte. Dit doet besluiten dat binnen een zone van ca. 5900 m² het bodemarchief bedreigd is.

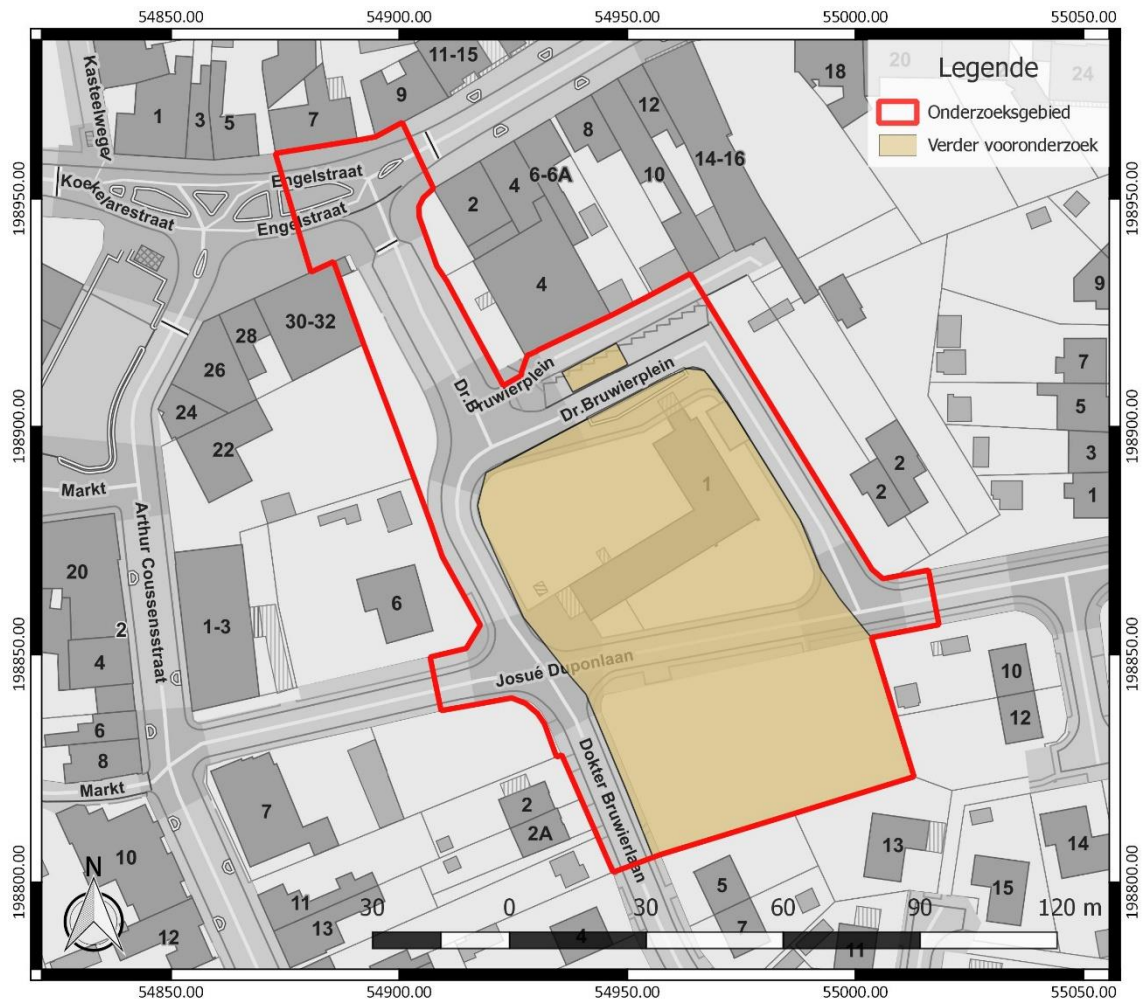
2.4.5 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Het bureauonderzoek toont aan dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent. Op basis van gekende archeologische waarden in de omgeving is er vooral een verwachting naar resten uit de metaaltijden, de Romeinse tijd en de middeleeuwen. Daarnaast is het onderzoeksgebied gelegen in de historische kern van Ichtegem. Dit maakt dat er binnen het onderzoeksgebied ook sprake is van historische bebouwing, wat bevestigd wordt door historische kaarten waarover we beschikken. Momenteel kunnen we ook nog niet uitsluiten dat relevante archeologische resten uit de steentijd voorkomen. Het onderzoeksgebied is namelijk op korte afstand van een waterloop gelegen. De geplande werken betekenen een bedreiging van het bodemarchief in een zone van ca. 5970 m². Gezien het archeologisch potentieel van het terrein is bijkomend onderzoek nodig om de bewaringstoestand van het bodemarchief verder te onderzoeken en na te gaan of relevante archeologische resten aanwezig zijn.

Voor het verdere vooronderzoek wegen we verschillende onderzoeksmethodes af. Geofysisch onderzoek is niet aangewezen omdat dit geen gegevens over de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen kan opleveren. Het potentieel op kennisvermeerdering is voor deze onderzoekstechniek te beperkt. Veldkartering is niet mogelijk binnen het onderzoeksgebied, omdat het volledige terrein bebouwd, verhard of begroeid is.

Landschappelijk bodemonderzoek is wel relevant om de bewaringstoestand van de bodem en het potentieel op goed bewaarde steentijd artefactensites beter in te kunnen schatten. Afhankelijk van de bewaringstoestand van de bodem en het potentieel op goed bewaarde steentijd artefactensites is mogelijk bijkomend onderzoek naar steentijd artefactensites nodig.

Tot slot dient ook een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden om na te gaan of binnen het onderzoeksgebied relevante archeologische sporen aanwezig zijn. Deze onderzoekstechniek biedt daarvoor voldoende ruimtelijk inzicht en is geschikt omdat een site zonder complexe verticale stratigrafie verwacht wordt.

Figuur 23: Aanduiding van de zone waar verder vooronderzoek nodig geacht wordt, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

3 Samenvatting

Naar aanleiding van plannen voor de oprichting van een nieuw dorps huis, de aanleg van het dorps park en bijhorende omgevingsaanleg, diende een archeologienota opgemaakt te worden. Het bureauonderzoek toont aan dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent. Op basis van gekende archeologische waarden in de omgeving is er vooral een verwachting naar resten uit de metaaltijden, de Romeinse tijd en de middeleeuwen. Daarnaast is het onderzoeksgebied gelegen in de historische kern van Ichtegem. Dit maakt dat er binnen het onderzoeksgebied ook sprake is van mogelijke resten van historische bebouwing, wat bevestigd wordt door historische kaarten waarover we beschikken. Momenteel kunnen we ook nog niet uitsluiten dat relevante archeologische resten uit de steentijd voorkomen. Het onderzoeksgebied is namelijk op korte afstand van een waterloop gelegen. De geplande werken betekenen een bedreiging van het bodemarchief in een zone van ca. 5970 m². Gezien het archeologisch potentieel van het terrein is bijkomend onderzoek nodig in de zone die bedreigd wordt door de geplande werken om de bewaringstoestand van het bodemarchief verder te onderzoeken en na te gaan of relevante archeologische resten aanwezig zijn.

4 Bibliografie

4.1 Publicaties

Bogemans, F./C. Baeteman, 2006: *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart. Kaartblad 19-20 Veurne-Roeselare*, Brussel.

Reyns, N., 2021: *Archeologienota Ichtegem – Dr. Bruwierplein*, Bornem (Rapporten All-Archeo bv 1309).

4.2 Websites

Cartesius (2021)
<https://www.cartesius.be>

Databank ondergrond Vlaanderen (2021)
<https://dov.vlaanderen.be/>

Geoportaal Onroerend Erfgoed (2021)
<https://geo.onroenderfgoed.be/>

Geopunt Vlaanderen (2023)
<https://www.geopunt.be/>

Inventaris Onroerend Erfgoed (2021)
<https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2021)
<https://www.onderzoeksbalans.be>

5 Bijlagen

5.1 Archeologische periodes

